

ארוע מספר 1 | יום חמישי ה- 22/12/2005 | כ"א כסלו תשס"ז

בשעה 20:30 במרכז בן-גוריון, קיבוץ שדה בוקר.

מחווה לחלוץ הסגנון הים-תיכוני אלכסנדר אוריה-בוסקוביץ'

"שני נרות יבערו כל עוד נותר יהודי אחד עלי אדמות.
אם המאזין לצלילי הקונצ'רטו הזה יוכל להזדהות עם הרעיונות האלו
הרי שבאתי על שכרי".

[אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' - מתוך התכניה של בכורת הקונצ'רטו לכינור בדצמבר 1944]

בתוכנית:

○ הסוויטה "שרשרת הזהב"

○ קונצ'רטו לאבוב
עם הסולן: דודו כרמל

○ קונצ'רטו לכינור
עם הסולנית: ורה ויידמן

○ "סוויטה שמית"

קונצ'רטו לכינור [1942-1949]:

מתוך דבריו של מיכאל וולפה:

כשהייתי ילד קראתי בספר "עולם הסימפוניה" של פטר עימנואל גרדנוויץ על הקונצרטים לאבוב ולכינור של אלכסנדר אוריה בוסקוביץ'. גרדנוויץ הכביר מילים לפאר את הקונצ'רטו לאבוב, "הקונצ'רטו הארצישראלי הראשון". הוא הרחיב מאוד בתארו את הקונצ'רטו לכינור, "שהוא לירי יותר... מחבר בין שפת הארץ לנשמת התנ"ך".

על אף סקרנותי עברו שנים רבות עד שזכיתי להאזין לקונצ'רטו לאבוב. באשר לקונצ'רטו לכינור - התחוויר לי שאין בנמצא תווים או הקלטה שלו. שלא כמו הסוויטות "שרשרת הזהב" ו"סוויטה שמית" שיש להן גם גרסאות פסנתר, היו היצירות הללו בחזקת תעלומה מסקרנת.

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' היה לבטח מן המוסיקאים היותר מקוריים ומרשימים שפעלו בארץ בדור המלחינים המייסדים של המוסיקה הישראלית האמנותית. הוא היה לא רק מלחין אלא גם הוגה דעות ומורה נערץ שהנהיג כיוונים סגנוניים ייחודיים לארצנו כבר בסוף שנות השלושים של המאה העשרים.

אינני זוכר מתי בדיוק, כנראה כשהייתי בן עשר לערך, זכיתי לראשונה להאזין לשידור של הפרק השני של הקונצ'רטו לאבוב "קולות בלילה" והוקסמתי מן המוסיקה. לא כל יום אתה מתרגש כל-כך ממוסיקה. את הרגעים הקסומים האלה של יופי מלודי ומסתורי לא אשכח. זו הייתה אחת מאותן חוויות מכוננות שעיצבו את האמן שבי. יותר מאוחר זכיתי להאזין כמה פעמים לקונצ'רטו לאבוב בשלמותו ואף לגרסת כינור ופסנתר של הפרק השני של הקונצ'רטו לכינור, שהושמעו מדי פעם בשידורי הרדיו. היה לי ברור שעלי למצוא בעתיד את הזמן לפענח את תעלומת הקונצ'רטו לכינור.

הקונצ'רטו לכינור של בוסקוביץ' הוא מן היצירות היותר מפורסמות לקורא ומן היצירות הפחות ידועות למאזין. מצד אחד היצירה זכתה בפרס הוברמן בשנת 1942, נכתבו עליה מאמרים, שברובם התייחסו אליה כאל אבן דרך מרכזית בהתפתחותו הסגנונית של בוסקוביץ', כאל יצירה בעלת השפעה על דור שלם. מצד שני היא לא בוצעה בעצם אף פעם בגרסה המלאה, המקורית, שנכתבה בפרץ של השראה בכמה ימים ושזכתה בפרס.

מתוך קריאה במאמרים ומתוך שיחות עם כמה מן הנגנים הוותיקים בתזמורת הפילהרמונית, למדתי שמייד לאחר הזכייה החל תהליך ארוך, שנמשך למעלה משבע שנים של עריכה, תמצות והרחבה לסירוגין, שתוצאתו ריבוי גרסאות, ולבסוף החלטתו של בוסקוביץ' להניח את היצירה במגרה ולדחות את עריכתה הסופית למועד מאוחר יותר. עריכה זו מעולם לא הסתיימה.

קראתי הרבה על ומשל בוסקוביץ' ומכל מה שקראתי לא היה מרשים יותר מאותו מאמר קצר באנגלית שכתב לקראת ביצוע הבכורה של הקונצ'רטו לכינור בחודש אפריל 1944:

"המלחין מאמין שבכל הזמנים, ובפרט בימינו אנו, שאמנות אינה מטרה בפני עצמה, אלא אמצעי להוסיף משמעות וערך לחיים. מוסיקה צריכה להיות הבעה של הערכים המוסריים אשר נמצאים בתנ"ך. העוצמה של הטרגדיה המתרחשת לנגד עינינו בימים אלה (כוונתו לשואת אירופה שמרבית תוצאותיה הנוראות כבר היו ידועות לכל. מ.ו.) הופכת את המושג "אמנות לשמה" למגוחר, בלתי הולם את תקופתנו. ברגעים גדולים של ההיסטוריה היו למוסיקה תמיד עמדה ויחס מיוחדים, בעלי משמעות יתרה, מעבר לרמתו המקצועית של בעל מלאכה, מעבר לפולמוס בעניינים של טכניקה קומפוזיטורית ואסתטיקה. המלחין הישראלי בימים הרי גורל אלה איננו יכול להיסגר במגדל השן מבלי להיחשף אל הטרגדיה של עמו. עליו לעזור, להראות לשארית הפליטה את הדרך לאומץ ולתקומה מחודשת. הקונצ'רטו לכינור נכתב ברוח זו. להביע באמצעים מוסיקליים את חוויית הארץ שלנו, את הנשמה שלנו, את התנ"ך. שני נרות יבערו כל עוד יהודי אחד נותר עלי אדמות. אם המאזין לצליליו של הקונצ'רטו יוכל להזהדות עם הרעיונות הללו, הרי שהמלחין בא על שכרו." (תרגום חופשי מאנגלית - מיכאל וולפה).

בשנת 1995 יצא לאור הספר "אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' - חייו, יצירתו והגותו". כמעט פרק שלם מוקדש בספר לקונצ'רטו לכינור. החלטתי שהגיע הזמן להתחקות על כתב-היד ולהעריך אם אפשר בכלל ואם יש טעם לערוך נוסח סופי של היצירה. הגעתי לארכיון שבבית-הספרים הלאומי בירושלים, ומצאתי שם כמה תיקים המכילים כמה נוסחים וכמה סקיצות. עזרה רבה קיבלתי מאנשי הספרייה הלאומית - ד"ר גילה פלם ודריה ישראלי, אשר פתחו בפני את כל המקורות הקיימים. גם מרים בוסקוביץ', רעיית המלחין, עזרה לי בלב חפץ, וליוותה אותי באהבה בשלבים האחרונים של עבודת העריכה.

כבר בעיון ראשוני הערכתי שמדובר ביצירה רבת רושם, הכתובה ביד אמן. בספרם של שמואלי והירשברג מצאתי כתוב: "גם לאחר סדרת הביצועים של הקונצ'רטו לא הניחה היצירה את דעתו של מחברה. הוא גזז אותה וסירב לאפשר ביצועים נוספים שלה. בתוכניתו היה להוסיף לעבוד עליה, אולם השינויים הגדולים שחלו בגישתו האסתטית אחרי 1946 מנעו ממנו לחזור אליה. לדעתה של רעייתו מרים "הוא ראה בחיבור הקונצ'רטו דה קאמרה לכינור את השלמת מפעל הקונצ'רטו לכינור שלו". אינני מסכים עם קביעה זו. הקונצ'רטו דה קאמרה, מן היצירות הישראליות המעניינות ביותר שאני מכיר, שונה באופן מובהק מן הקונצ'רטו לכינור. בוסקוביץ' של 1942 איננו בוסקוביץ' של 1962.

ככל שנכנסתי לעובי הקורה גיליתי יצירה מיוחדת במינה. הקונצ'רטו מתייחד באיכות האמירה שלו, בנועזות השימוש בחומרים מזרחיים לצד טכניקה מערבית, בהבנה יוצאת דופן של האפשרויות הטכניות של הכינור, הן המערביות והן המזרחיות, ובמטען רגשי חזק. זוהי אכן יצירה שמשלבת את רוח התנ"ך עם ארץ ישראל, ומתייחסת לטרגדיה של תקופת חיבורה באופן ייחודי.

החלטתי לגשת למלאכת לימוד הגרסאות השונות ולערוך מהן גרסה סופית, קרובה ככל האפשר לגרסה הסופית אותה לא סיים בוסקוביץ' עצמו, שהלך לעולמו צעיר מדי בשנת 1964. במהלך עבודת העריכה למדתי שישנם בעצם ארבעה נוסחים:

- הראשון נכתב בעבור תחרות הוברמן בשנת 1942 וזכה בפרס.
- השני הועתק מנוסח זה כמה חודשים לאחר מכן, וישנם בו מעט שינויים בתזמור של פרקים א' ו-ג', ופרק שני חדש, שיש בו אך מעט דמיון לפרק השני המקורי.
- הנוסח השלישי הוא הנוסח שבוצע הלכה למעשה בבכורה של היצירה באפריל 1944.
- נוסח זה היה עלי לפענח מתוך ההערות, המחיקות, ההדבקות ותפקידים תזמורתיים, שהשיגה בעבורי מרים בוסקוביץ', רעייתו של המלחין. הסתבר לי שחלקים נרחבים מן היצירה הושמטו בביצוע זה. חלקן של השמטות אלה נבעו להערכתי ממחסור בחזרות, או מאי הבנתה של השפה הנועזת, הפסבדו - מזרחית, שהייתה אולי זרה למבצעים באותן שנים.
- הנוסח הרביעי שמצאתי הוא כנראה משנת 1946, או אף מאוחר יותר, הוא נוסח מקוצר מאד הכולל רק את הפרק השני וקיצור של הפרק השלישי, ושנועד כנראה, על פי מספר הערות מילוליות שמצאתי בתווים, למסע של התזמורת הפילהרמונית בחו"ל. לנוסח זה נתן בוסקוביץ' את הכותרת "תהילים".

הנוסח שערכתי מנסה לתהות אחר מחשבתו של בוסקוביץ', לפענח מה הניע אותו לשנות, לקצר, להוסיף ולהחליף קטעים מנוסח לנוסח. להערכתי הנוסח הראשון של היצירה, זה שזכה בפרס, הוא הקרוב ביותר לכוונתו המקורית של יוצרה. לנוסח זה הוספת שינויים קלים בתזמור, תוספות והשמטות עדינות שמצאתי בנוסח השני, ושל הערכתי נולדו במהלך הכנתה של היצירה לביצוע הבכורה. בוסקוביץ' שיפר את התזמור, דילל כמה מקומות עמוסים, הדגיש קווים מלודיים ראשיים, ואיזן מקומות מסוימים כך שתפקיד הכינור הסולן לא יבלע בתפקידה של התזמורת. המלחין גם הוסיף חלק פיתוח נוסף לפרק הראשון והחליף כאמור את הפרק השני שבנוסח הראשון בפרק שני אחר.

לאחר התלבטויות בחרתי בנוסח השני של הפרק השני, אף על פי שגם בנוסח הראשון מצאתי כמה מקומות יפים ומיוחדים. החלטתי נבעה מכך שהפרק השני בנוסח המאוחר יותר מבוסס על הקודה של הקונצ'רטו, שבסוף הפרק השלישי. יש בכך תרומה משמעותית לאחדותה המוטיבית של היצירה, והיה עלי לכבד את אופן התהוותו של הנוסח הזה בתהליך היצירה.

מן הנוסחים השלישי והרביעי נטלתי כמה תיקוני צלילים, שינויים עדינים מאד בתזמור, ומעברים אחדים, בני תיבות ספורות. היה לי ברור שנוסחים אלה נולדו מתוך הלחץ של המנצח והמבצעים על המלחין, ולא מתוך תהליך יצירתי עצמאי. מצאתי בנוסחים הערות רבות, מחיקות ותוספות שנכתבו בידי מישהו אחר, לא המלחין, אולי הסולן, לורנד פניבש, או המנצח גיאורג זינגר. להערכתי בזמן ביצוע הבכורה היה על בוסקוביץ' להתפשר.

הנוסח המקוצר המכונה "תהילים" הוא, אולי, תולדה של לחץ שהופעל על המלחין ליצור גרסה תמציתית בת דקות ספורות, פתיח לקונצרט מן הסוג המוכר לי כל-כך כמלחין, הנדרש מדי פעם לקיצור ולתמצות על ידי מנהלי תזמורות ועורכי תוכניות למיניהם.

ולגבי תפקיד הכינור הסולן - כאן נעזרתי בכתב ידו של הכנר לורנד פניבש, אשר רשם לעצמו תפקיד לפרק הראשון ולפרק השלישי. פניבש רשם גם קדנצות, אותן שילבתי בנוסח הערוך, בפרק הראשון, בחיבור בין הפרק הראשון והשני ובפרק השלישי, לפני הקודה. לתפקיד הפרק השני נעזרתי בכתב היד של "תהילים" לכינור ולפסנתר. כתב יד זה איננו של בוסקוביץ', ויש בו איצבעים וקשתות בכתב ידו של פניבש.

לעולם לא אוכל לדעת עד כמה קלעתי למחשבתו של אלכסנדר אוריה בוסקוביץ'. גם אינני יכול לדעת אם היה מברך אותי על המאמץ שלי, שכן בשנותיו האחרונות עבר בוסקוביץ' תפנית דרמטית בסגנונו ובתפיסתו האמנותית. כבר אמרתי - בוסקוביץ' של הקונצרטים לאבוב ולכינור, "שרשרת הזהב" ו"סוויטה שמית" איננו בוסקוביץ' של "קונצ'רטו דה קאמרה" ו"עדיים". מבחינה זו, כיום, בפרספקטיבה של למעלה משישים שנה, אני חש שמוטל עלי לחזור ולשוחח עם בוסקוביץ' שלפני המהפך המחשבתי והסגנוני. עלי לעשות הכול על מנת שנזכה להאזין לבכורה המחודשת של הקונצ'רטו לכינור השלם הראשון שנכתב בארץ.

ביקורות נפלאות על היצירה נכתבו לאחר הבכורה של אפריל 1944. מקס ברוד, גרשון סוויט, דוד רוזנלוי, אוליה זילברמן ואורי קיסרי היללו את היצירה המרגשת, החדשנית אך קומוניקטיבית, המתזמרת ביד אמן, את הכתיבה הקולחת והאפקטיבית לכינור הסולן. הם גם שיבחו את נגינתו של לורנד פניבש ואת הניצוח המיומן והמעורב של גיאורג זינגר.

הקונצ'רטו לכינור ותזמורת של אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' הוא אחת היצירות רחבות היריעה והיומרניות ביותר שנכתבו בארץ במהלך שנות השלושים והארבעים. היא נמצאת לדעתי ברשימה אחת עם "שניים עשר שבטי ישראל" של אריך וולטר שטרנברג, שתי הסימפוניות, הקונצרטים לפסנתר, לצ'לו ולכינור של פאול בן-חיים, "יזכור" לוויולה ולתזמורת של עדן פרטוש, הסימפוניה הראשונה והקונצ'רטו הראשון לפסנתר של מרק לברי, הקונצ'רטו הראשון לפסנתר של יוסף טל, הקונצ'רטו לוויולה של חנוך יעקובי וכמובן יחד עם הקונצ'רטו לאבוב, "שרשרת הזהב" ו"סוויטה שמית" של בוסקוביץ' עצמו. מדובר ברשימה חלקית בלבד של יצירות סימפוניות וקונצרטים שנכתבו בסוף שנות השלושים ובמהלך שנות הארבעים ואשר עיצבו את הסגנון הסימפוני האמנותי הארצישראלי.

במהלך שנות החמישים הצטרפו אל מלחינים אלה עוד יוצרים רבים, ביניהם מרדכי סתר, חיים אלכסנדר, מנחם אבידום, שלמה יופה, יוסף קמינסקי, ועוד יוצרים רבים, שהיריעה תקצר מלהכיל, אשר הרחיבו ופיתחו את השפה והסגנון וביחד יצרו אסכולה, שגם אם היו בה מחלוקות לרוב, היום בפרספקטיבה היסטורית, הייתה לה בת-קול ייחודית, ישראלית.

כמו פאול בן-חיים ב"יזכור" לכינור ולתזמורת שזכה במקום השני באותה תחרות, כמו לברי ב"על נהרות בבל" לתזמורת כלי-קשת, כמו עדן פרטוש ב"יזכור" לוויולה ותזמורת, וכמו יוסף טל בסונטה הראשונה שלו לפסנתר, כך גם אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' נותן ביצירה זו ביטוי להלכי התקופה. מה שכתב לקראת ביצוע הבכורה מתחבר אל מה שכתב ממש באותם ימים המלחין היהודי צ'כי ויקטור אולמן בגיטו טרזיינשטדט: "בשום פנים ואופן לא ישבנו גם בכינו על נהרות בבל, גם לא תלינו את כינורותינו! אנו משליכים את ייבנו על אמות... המשעבד הנאצי אולי יכריע אותנו למוות פיסה אך לא יוכל לניצחוננו הרוחני והתרבותי."

מדהים ומרגש לדעת שדברים אלה נכתבו באפריל 1944. אולמן חיבר אז את הסונטה האחרונה שלו לפסנתר, שבועות ספורים לפני שנשלח אל מותו באושוויץ. בוסקוביץ', אשר מצא מפלט במלאכת ההלחנה באותם ימים איומים ונוראים כתב את מה שציטטתי קודם. ומה יותר נכון מאשר לחזור ולצטט: "הקונצ'רטו לכינור נכתב ברוח זו. להביע באמצעים מוסיקליים את חוויית הארץ שלנו, את הנשמה שלנו, את התנ"ך. שני נרות יבערו כל עוד יהודי אחד נותר עלי אדמות. אם המאזין לצליליו של הקונצ'רטו יוכל להזדהות עם הרעיונות הללו, הרי שהמלחין בא על שכרו."

ביום חמישי ה-22 בדצמבר 2005 בפתיחת פסטיבל "צלילים במדבר" מספר 8, במרכז בן-גוריון בקיבוץ שדה-בוקר מתוכננת הבכורה המחודשת של הקונצ'רטו לכינור של אלכסנדר אוריה בוסקוביץ'. את הקונצ'רטו תבצע תזמורת משותפת של האקדמיה למוסיקה בירושלים והסינפוניה באר-שבע, בניצוחו של מאסטר דורון סלומון ובנגינתה של הכנרת הסולנית ורה וידמן. התוכנית כולה תוקדש ליצירתו של בוסקוביץ' בשנות השלושים והארבעים ותכלול גם את הקונצ'רטו לאבוב בנגינתו של האבובן הסולן דודו כרמל ואת "שרשרת הזהב" ואת "הסוויטה השמית".

אני רואה בקונצרט זה הגשמתו של חלום. אני מאמין בכוחה של המוסיקה הזו לרגש את הלבבות גם היום. אני מקווה ומאמין שהבכורה המחודשת של הקונצ'רטו לכינור תהיה רק התחלה, לידה מחדש של אחת מן היצירות החשובות שחוברו בארצנו.

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' [1907-1964]

"המוסיקה שלי חברה כניסיון ליצור מבנה וסגנון מוסיקלי שיוכל לבטא לפחות בעיני המלחין, את הדיאלקטיקה של ה"היכן והמת" של הרוח הקולקטיבית בתולדות עמנו... היא רה-אינטרפרטציה אישית ביותר לתמצית ההווה של עולם הייחודי של ישראל.."

אלכסנדר אוריה בוסקוביץ' - מלחין, הוגה דעות, מחנך, מבקר מוסיקה ואחד מאבות המוסיקה הישראלית. נולד בקלודז', בירת טרנסילבניה, ב-16 באוגוסט 1907, והתחנך בסביבה שהייתה ספוגה מסורת יהודית מחד, ותרבות אירופית מאידך.

במסגרת חינוכו המוסיקלי שהה בוסקוביץ' כשנה בוינה (1924) ולאחר מכן המשיך את לימודיו בפריס, שם למד נגינה בפסנתר אצל אלפרד קורטו (Alfred Cortot) וקומפוזיציה בהדרכתם של פול דוקא (Paul Dukas) ונדיה בולנג'ה (Nadia Boulanger). במוסיקה למקהלה השתלם בסקולה קנטורום. עם שובו לעיר הולדתו ב-1929 היה למלחין ולפנסטרן פעיל וניצח על האופרה הלאומית ועל התזמורת הסימפונית ע"ש גולדמרק אותה יסד ב-1936.

התרבות האירופית וההומניזם היו, אמנם, חלק חשוב באישיותו של בוסקוביץ' אך יחד עם זאת, הוא חש צורך לגבש את זהותו היהודית ולגלות את הקשר אל מורשת אבותיו. ב-1938 הוא הוזמן על ידי התזמורת הסימפונית הארץ ישראלית (היום התזמורת הפילהרמונית הישראלית) להיות נוכח בביצוע הבכורה של יצירתו "שרשרת הזהב" (סוויטה המבוססת על שבעה שירי-עם של יהודי מזרח אירופה) בניצוחו של המאסטרו הדגול איסאי דוברובן (Issay Dobroven). בוסקוביץ' הגיע כאורח אך החליט להישאר בארץ ישראל ולהפכה לו לבית.

המפגש עם המציאות החדשה, שהיתה שונה בתכלית מזו האירופית בתחומי התרבות, החברה, השפה והנוף לא היה קל, אך בוסקוביץ' הזדהה באופן מוחלט עם ה"כאן ועכשיו" ההיסטוריים והיה מעורב בתחייה התרבותית והלאומית של העם היהודי במולדתו החדשה-עתיקה. קיבוץ הגלויות של יהודים מכל קצווי תבל הפך את הארץ לכור היתוך תרבותי-אנושי בעל דינאמיות עצומה. כל אלה יצרו אווירה יחודית שהניעה אותו כאומן יוצר.

המסורות השונות, המוסיקה והריקודים של הקהילות היהודיות המזרחיות, ובמיוחד הפולקלור העשיר של יהודי תימן, היו עבור בוסקוביץ' בגדר אוצר בלום. ההיכרות עם המוסיקה והכלים המקוריים של האוכלוסיה הערבית והדרוזית השלימו את הפסיפס התרבותי-אנושי המגוון.

התנ"ך ובמיוחד הטכסטים הפיוטיים של "תהילים" ו"שיר השירים", טעמי המקרא של עדות המזרח והשפה העברית בכלל, יצרו עבורו את ההמשכיות ההיסטורית בין מורשת האבות וקורות ההווה והיו לו למקור השראה בלתי נדלה.

כאדם, בוסקוביץ' היה אידאליסט בעל אחריות היסטורית עמוקה. לדבריו "ברגעים הגדולים של ההסטוריה, נוקטת המוסיקה עמדה וגישה ברורות". מאמצים רבים הקדיש ליצירת שפה מוסיקלית אשר תהווה חלק בלתי נפרד מהמציאות החדשה וחתר, ללא הרף, להשגת סינתזה בין הישן לחדש, בין המסורות הרוחניות והמוסיקליות של עמו והמרכיבים המוסיקליים המזרחיים, לבין טכניקות קומפוזיציה מערביות. הכרתו ואמונתו הבלתי מעורערת בחשיבותו העצומה של שילוב שכזה הובילה במהירות למטמורפוזה בשפתו המוסיקלית ולניב מוסיקלי שאותו כינה "הסגנון המזרחי-ים-תיכוני".

בנוסף לקונצ'רטו לכינור יונגנו בקונצרט זה עוד שלוש יצירות:

שרשרת הזהב (1936):

למרות היותו איש הרוח, התרבות ואמן אירופי, חש בוסקוביץ' צורך עמוק לחשוף את זהותו היהודית ולגלות את תכני מורשת אבותיו. בחיפוש אחר שורשים מוסיקליים הוא ערך (1935) מסע להרי הקרפטים על מנת להכיר וללקט את המנגינות והפולקלור של הקהילות היהודיות שחיו שם. בהשראת ההווה הזאת הוא חיבר את 'שרשרת הזהב' (1936-7) - סוויטה המבוססת על שבעה מתוך שירי עם אלו.

"במוסיקה הזאת" מסביר המלחין, ניסיתי לזכך את תמצית המלודיות היהודיות, את החומר המוסיקלי של השירים שאבתי משירי-עם יהודיים ממזרח אירופה ... ניסיתי לשמור על האופי והרוח המקורית של שירי העם המהווים מבע לרוח האומה ...
לא שיניתי מאומה במבנה המלודי של השירים. השתמשתי בהצללות תזמורתיות ובעיבוד מפורט של הנושאים, רק כאמצעי להביע את התכנים הפסיכולוגיים השונים והמגוונים של השירים".
שירים אלה הם מצבת זכרון וחוליה בשרשרת הזהב של המסורת והתרבות היהודית שנכחדה בשואה.

קונצ'רטו לאבוב ולתזמורת (1942):

זהו אחד הנסיונות הראשונים בשילוב יסודות מוסיקליים מזרחיים עם יסודות אירופיים בחתירה לקראת סגנון מוסיקלי ישראלי. בוסקוביץ' נמנע כאן לראשונה מרומנטיזם אירופאי.
הוא בחר באבוב בשל דמיונו לזרנה המזרחית.

התזמור ואופני הפקת הצליל ביצירה (סוגי הסקאטו השונים, למשל) מזכירים את צלילם של כלי הפריטה המזרחיים כעוד, קאנון וסנטור.

הקונצ'רטו בוצע לראשונה בשנת 1943. ופעם שניה ואחרונה עד כה, בשנת 1964.

לקונצ'רטו זה שלושה פרקים הממזגים שירי עם של עדות ישראל ומוסיקה ערבית פולקלוריסטית, במיוחד שירי רועים בדואים אותם ליקט בוסקוביץ' במהלך שנות ה-40. הפרק השני הוא מן המיוחדים והנדירים שנכתבו בארץ, יש לו מלודיה מזרחית ממש, המתזמרת בדרך בלתי שגרתית ואקזוטית המשאירה חותם בל ישכח על המאזין.

סוויטה שמית (1945-1959):

ה"סוויטה השמית" היא אחת היצירות המקוריות בספרות המוסיקה הישראלית. פנים רבות לה.
היא חוברה וגובשה בשנות הארבעים 1945-1946 ועברה גלגול מחודש בשנות החמישים.
הגירסה התזמורתית (1959), אשר תבוצע בתכנית הערב, הינה בעלת ששה פרקים. למרות אי-אלו שינויים שחלו בין הגרסאות השונות, זאת אותה המוסיקה שתכניה ורוחה לא השתנו מאז ועד עתה.

על היצירה כתב בוסקוביץ' עצמו: "שם היצירה אומר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שהמוסיקה המדוברת מושתת על עקרונות מוסיקליים אופייניים לעמים השמיים, עקרונות השונים לחלוטין מאלה הידועים במוסיקה האירופית. "הסוויטה השמית" נכתבה תוך שאיפה למבנה וסגנון מוסיקליים בהם ניתן, לפחות בעיני המלחין, לבטא את ה"היכן" ו"המת" הדיאלקטיים של התמטיקה הרוחנית הקולקטיבית בתולדות עמנו".

"האדיום המוסיקלי הזה (של ה"סוויטה השמית") הוא סינטזה של טעמי המקרא, אתוס ליטורגי ואימפולסים ריקודיים, במיוחד המחוות הריקודיות ואלה של מוסיקת הדיבור של העדה התימנית. ה"סוויטה השמית" היא מוסיקה של "פולקלור מדומה", שהרי אין בה ציטטות מלודיות או ריתמיות כל עיקר.

התרגום המוסיקלי לחוויות האלו, הוא: מקצבים חדים, תבניות מלודיות קצרות העוברות ווריאנטים מתמידים תוך שינויים אסימטריים והטרומטריים, תבניות אוסטינאטו, אוניסונו והטרופניה מעוטרת צלילים הומיים של בורדונים 'התנגשות מכוונת' בין צלילים טכניים, מיזוג בין מודליות כרומטית ומקאמים - כל אלה מעניקה ל"סוויטה השמית" את ההצללות ואופייה המזרחי.

סגנון הביצוע דורש סולם עשיר ומגוון של מגעים: מן הפיציקאטו ועד המרטלטו, אשר מעבירים את המאזין אל עולם של ההצללות של כלי הפריטה המזרחיים כמו העוד, הקאנון והסנטור המלווים בתוף הערבי, הדרבוקה, כשהתבניות המלודיות מזכירות את נגינת החליל הערבי.

מרים בוסקוביץ'

דודו כרמל, אבוב:

מן המוסיקאים הבולטים הפועלים כיום בארץ. משנה לנגן ראשון בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, וחבר סגל באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. זכה במלגות של קרן תרבות אמריקה ישראל, בתחרות פרנסואה שפירא (1990) ובתחרות הבינלאומית לאבוב בטולון שבצרפת (1996).

הופיע כסולן עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית, תחת שרביטו של זובין מהטה. בחו"ל הופיע עם תזמורות בגרמניה, הונגריה וקנדה.

מופיע בקביעות ברסיטלים, בפסטיבלים למוסיקה קאמרית ובתחנות רדיו ברחבי תבל. בין היתר הופיע באולם הנודע למוסיקה קאמרית של התזמורת הפילהרמונית של ברלין.

חבר ב"חמישייה הישראלית לכלי נשיפה" ומזה שנתיים מופיע במסגרת דואו חליל-אבוב עם עמיתו לתזמורת הפילהרמונית הישראלית, אייל עין-הבר, עמו הופיע בסיור קונצרטים ברחבי קנדה, ועם התזמורת הסימפונית של קוויבק תחת שרביטו של יואב תלמי. הקליט עם ה"חמישייה הישראלית" ועם החלילן איל עין-הבר.

ורה וייזמן, כינור:

הכנת ורה וייזמן היא מן הדמויות הבולטות בתחום הביצוע של מוסיקה ישראלית מקורית, ומן המורים והסולנים החשובים בארץ.

הופיעה כסולנית עם כל התזמורות בארץ תחת שרביטם של זובין מהטה, אנדרה קוסטלאנץ, ג'רוד שוורץ, לוקאס פוס, רודולף ברשאי, סידני הארת, נעם שריף, מנדי רודן, אהרון חרל"פ, לאוויס גורליק, שמעון כהן, אבי אוסטרובסקי, יבגני צירליין ומנצחים אחרים.

כן ניגנה כסולנית עם התזמורת הסימפונית ירושלים בסיורה בארה"ב. הופיעה גם עם תזמורות אירופאיות אחדות בין היתר בביצוע הקונצ'רטו לכינור מאת הינדמית בשטוטגרט, גרמניה, לציון מאה שנים להולדתו. לפני שנה ביצעה את הקונצ'רטו לכינור מאת דבוז'ק עם התזמורת קונסרטיין שבצ'ילה. הופיעה רבות גם ברסיטלים בישראל, אירופה, ארה"ב וזרוע אפריקה עם תכניות מגוונות. את מכלול היצירות מאת י.ס. באך לכינור סולו ניגנה בתל אביב, באוניברסיטת אוקספורד באנגליה, באוניברסיטת סלונקי ביוון ובפינלנד. כמו כן ביצעה את כל הסונטות לכינור ופסנתר מאת שוברט, שומאן וברהמס ויצירות המאה ה-20 לכינור סולו.

התקליטור אשר הקליטה במרכז למוסיקה בירושלים, "המיתרים הרומנטיים" זכה לביקורות נלהבות ברחבי העולם ונכלל בין המומלצים ומקבלי הציון הגבוה ביותר ב-Penguin Disc Guide, לונדון. פעמיים השתתפה בפסטיבל למוסיקה קאמרית במרלבורו שבארה"ב שם הופיעה והקליטה עם רודולף טרקין, אנדרש שיף, פיליפ נאגלה ואמנים דגולים אחרים.

השתתפה פעמים מספר ב"מי המוסיקה" בכפר-בלום ובשנת 1989 יצאה לסיור באירופה עם משתתפי הפסטיבל. היתה מייסדת, מנהלת אומנותית ומשתתפת קבועה בפסטיבל למוסיקה קאמרית בבית-דניאל, זכרון יעקב. בין הפסטיבלים בהם השתתפה באירופה: גוטלנד ו-Sommamusik pa Naset, בשבדיה, אסביירג בדנמרק, St. Cyprien בצרפת ואחרים. כמו כן הופיעה בפסטיבל החמישי למוסיקה קאמרית בירושלים, במשך שמונה שנים שימשה כנרית ראשונה ברביעיית המיתרים ע"ש גרטלר שלייד ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה, אוניברסיטת תל אביב. הרביעייה הופיעה במסגרת פסטיבל ישראל ירושלים, הקליטה לקול המוסיקה ויצאה לסיורים בגרמניה, צרפת, ספרד, אנגליה ובלגיה.

ורה וייזמן כיהנה גם כמנהלת אומנותית, סולנית ונגנית ראשית בתזמורת קשתניות קמארטה רמת השרון אשר ניגנה ללא מנצח, עמה הופיעה בארץ, בצרפת ובתורכיה (כולל שידור חי בטלוויזיה ממלכתית). לימדה סדנאות וכיתות אמן בארה"ב, צרפת, איטליה, שבדיה, הונגריה, יוון וטורקיה ומלמדת דרך קבע בקורסי קיץ ב-Sudahti שבפינלנד.

ילידת סט' פטרבורג, ורה וייזמן הינה בוגרת הקונסרבטוריון הממלכתי ע"ש צ'יקובסקי במוסקבה בה למדה אצל בוריס בלנקי ודוד אויסטרך.

הסינפוניה הישראלית באר שבע:

הסינפוניה הישראלית באר-שבע מצינת 32 שנים להיווסדה. במשך כל השנים האלה, התזמורת משרתת בהתמדה ובנאמנות את קהילת אוהבי המוסיקה בבאר-שבע והנגב, לצד הופעותיה על כל בימות הקונצרטים בארץ, פרצה התזמורת את גבולות סביבתה המדברית והפכה לגוף בעל מוניטין בארץ ובחו"ל.

בחודש מאי 2005 התמנה מאסטר דורון סלומון לתפקיד מנהל המוסיקלי והמנצח הראשי של הסינפוניה, דורון סלומון מציג שורת הישגים מרשימה בקרירת הניצוח שלו בארץ ובאירופה.

ממקום מושבה בבאר-שבע, בונה התזמורת ומרחיבה את התשתית התרבותית - אמנותית באזור, בהגיעה לפתח ביתם של כל תושבי הנגב. סדרות הקונצרטים שלה מתקיימות בבאר שבע ובכל רחבי הארץ.

במשך השנים, מאות מוסיקאים מן השורה הראשונה הופיעו עם הסינפוניה בזכות המוניטין שרכשה, ביניהם ליאונרד ברנשטיין, אייזיק שטרן, פנחס צוקרמן, ז'אן פייר רמפל, שלמה מינץ, שילה ארמסטרונג, קלוד פרנק, פליסיטי פלמר, פול טורטליה, גרי קאר, מוריס בורג, בלה דוידוביץ, מנחם פרסלר, כריסטיאן לינדברג, אשר פיש, גיא בראונשטיין, גלעד קרני ואיתמר גולן.

בין הישגיה החשובים לקידום התרבות וקליטת עליה, זכייתה בשנת 1995 בפרס ראשון של המועצה לתרבות ואמנות על ביצוע תזמורתי מצטיין של מוסיקה ישראלית וכן זכייתה בשנת 1998 בפרס הצילינדר של "אמנות לעם" על הפצת המוסיקה ביישובי הפריפריה וביצוע קונצרטים איכותיים תוך התגברות על קשיים ומכשולים.

הסינפוניה הפיקה עד כה 10 תקליטורים, 2 אלבומים של מוסיקה ישראלית, תקליטים של מוסיקה ווקלית בהשתתפות הטנור הדגול, יאן פירס. כמו כן, התזמורת מוזמנת באופן קבוע להקלטות ב"קול המוסיקה" ולהופעות ברשתות הטלוויזיה.

הסינפוניה רואה כיעד חשוב את קידום החינוך המוסיקלי של הדור הצעיר ואת טיפוחו לאהבת המוסיקה, בסדרות קונצרטים מיוחדים לנוער שיהא עורכת בכל רחבי הנגב.

היום, הסינפוניה הישראלית באר-שבע נחשבת כסמל ודוגמה לרוח החלוצית הרב-גונית של ישראל. נגניה, ילידי הארץ, עולים חדשים וותיקים, חברו יחדיו ויצרו תזמורת מקצועית ומלוטשת, אשר מיומנותה הטכנית ושילובה עם הנאתה הגלויה מחדוות היצירה מעניקה למאזיניה חוויה ייחודית.

התזמורת הקאמרית שליד האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים:

מנהל מוסיקלי: אילן שול

התזמורת הקאמרית שליד האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים מורכבת מנגנים מצטיינים מקרב הסטודנטים, בוגרים ומוסיקאים צעירים מרחבי הארץ. התזמורת מופיעה תחת שרביטם של מנצחים מסגל האקדמיה כפרופ' מנדי רודן, ד"ר יבגני צירלין, פרופ' אבנר בירון, סטנלי ספרבר, ראש האקדמיה אילן שול ומנצחים אורחים מהארץ ומחו"ל, ביניהם שלמה מינץ, מרטין ואן וורקום ואחרים.

התזמורת שואפת למצוינות ומציגה ביצועים מקצועיים ברמה גבוהה. עם זאת, התזמורת מאפשרת לסטודנטים לרכוש ניסיון תזמורתי לקראת השתלבותם בתזמורות קאמריות וסימפוניות מעולות בארץ ובעולם.

לשם כך מקיימת התזמורת קונצרטים וסדרות שונות לקהל הירושלמי ומופיעה בשנים האחרונות בפסטיבלים ומיני סדרות ביניהם: פסטיבל ישראל, פסטיבל "צלילים במדבר", פסטיבל כפר בלום בגליל העליון, פסטיבל חואקין רודריגו, פסטיבל אבו-גוש, הסדרה לצעירים בתזמורת הסימפונית הישראלית ראשל"צ, הסדרה המוסברת בקונסרבטוריון הישראלי "שטריקר" בתל-אביב וכדומה. עוד מוזמנת התזמורת להופיע בקונצרטים במסגרת הסדרה "אתנחתא" המשודרים לרדיו, ובהפקות האופרה של האקדמיה. בנוסף מתקיימים פרויקטים ביחד עם מוסדות מוסיקה באירופה להופעות בארץ ובחו"ל, בפרסי, גרץ, קרלסרוהה ועוד.

דורון סלומון, מנצח:

נולד בישראל ובה גם החל את לימודיו המוסיקליים. בצעירותו למד פסנתר, קרן וגיטרה קלאסית. בשנת 1974 זכה במלגה מקרן התרבות אמריקה-ישראל ללימודים בחו"ל. למד בבי"ס המלכותי למוסיקה בלונדון, והתמחה בניצוח, הלחנה וגיטרה. סיים לימודי הניצוח בהצטיינות. דורון סלומון זכה פעמיים בפרס הניצוח ע"ש אדריאן בולט ובפרס תאודור שטיר. באותה תקופה למד ניצוח בכיתות-אמן בהדרכת מאסטר פרנקו פררה באיטליה, ועם לאונרד ברנשטיין בירושלים.

בשנת 1979 זכה בפרס ראשון בתחרות ניצוח בחסות התזמורת הסימפונית ירושלים ובפרס ראשון בתחרות הניצוח היוקרתית הבינלאומית בבזנסון (צרפת). בישראל הצליח זו הובילה להזמנתו לנצח על כל התזמורות, כולל התזמורת הפילהרמונית הישראלית. בצרפת הוא הוזמן לנצח על תזמורות כמו: פילהרמונית של אזור הלואר, פילהרמונית של רדיו צרפת, תזמורת ננסי, פילהרמונית של לורין ועוד.

בשנת 1980 נקרא להחליף את המנצח רוברט קרפט בפסטיבל ברלין. קונצרט זה זכה להצלחה גדולה שבעקבותיה הוזמן לנצח על תזמורת האופרה של פלרמו, האופרה של שטוקהולם, הסימפונית של גוטנבורג, תזמורת הרדיו במילנו, פילהרמונית של הלסינקי, תזמורת קאמריות של סקוטלנד, פירנצה ומילנו, הסימפונית של במברג, האופרה של שטוטגרט ועוד.

בין השנים 1984-1990 כיהן דורון סלומון כיועץ מוסיקלי ומנצח ראשי בתזמורת הסימפונית של גוולבורג בשבדיה. מאז סייר בגרמניה עם התזמורת הקאמרית האנגלית והופיע בפסטיבלים: בישראל, דוברובניק, פלנדרס ומוסיקסטה.

דורון סלומון מנצח בקביעות בישראל, סקנדינביה, צרפת, איטליה, גרמניה וניו זילנד. תקליטים בניצוחו הופקו עם תזמורות גוולבורג, גוטנבורג, וניו-זילנד.

בין השנים 1993-1998 היה דורון סלומון מנהל מוסיקלי ומנצח ראשי של התזמורת הקאמרית הקיבוצית ובשנים 1993-1996 ניהל את התזמורת הפילהרמונית של מקדוניה. בשנים 1995-2003 כיהן כיועץ אומנותי ומנצח ראשי של התזמורת הפילהרמונית של פוגטלנד, גרמניה. עם תזמורת זו פתח בין היתר את פסטיבל האביב בפראג בשנת 1996, הוא ערך סיור מקיף בסין ובספרד וניצח על הכנר המהולל רוג'ארו ריצ'י במסע קונצרטים ליום הולדתו ה-80.

בשנת 1999 חתם על חוזה הקלטות עם התזמורת במסגרתו יצאו לאור תקליטורים עם טובי האמנים בעולם ביניהם גם רביעיית הקרנות של תזמורת הגוונדהאוז מלייפציג. מאז ניצח על תזמורות רבות ביניהן: הקאמרית של ברלין, הסימפונית של ברזיל, הלאומית של קוויבק-קנדה, הסימפונית של נירנברג, הפילהרמונית של ווסטפליה, ועוד.

דורון סלומון מכהן גם כמנהל אמנותי של פסטיבל "מוסיקה סקרה" בנצרת.

בחודש מאי 2005 נבחר דורון סלומון למנהל המוסיקלי והמנצח הראשי של הסינפוניה הישראלית באר-שבע. דורון סלומון, נמנה עם הבולטים והפעילים בין המנצחים הישראלים.